

แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพกับพฤติกรรมการป้องกันการเกิดพยาธิใบไม้ตับของประชาชน ในเขตโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านสมบูรณ อำเภอูขัน จังหวัดศรีสะเกษ

วิรวัดน์ รัตมีและคณะ

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพกับพฤติกรรมการป้องกันการเกิดโรคพยาธิใบไม้ตับของประชาชนในเขตโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านสมบูรณ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามในกลุ่มตัวอย่างประชาชน 120 คนซึ่งได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายในช่วงเดือนกันยายน 2566 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 53.6 อายุระหว่าง 50 – 59 ปี ร้อยละ 35.2 อายุเฉลี่ย 47.95ปี S.D.=10.66 ปี อายุต่ำสุด 19 ปี อายุสูงสุด 65 ปี สถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 79.2 เป็นหัวหน้าครอบครัว ร้อยละ 52.0 การศึกษาสูงสุดอยู่ในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 67.2 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 82.4 ไม่เคยมีประวัติตรวจพบไขพยาธิใบไม้ในตับ ร้อยละ 81.6 ผู้ที่เคยตรวจพบไขพยาธิใบไม้ในตับส่วนใหญ่รักษาโดยการพบแพทย์ ร้อยละ 73 กลุ่มตัวอย่างเคยรับประทานปลาน้ำจืดมีเกล็ดดิบหรือสุกๆดิบๆ คิดเป็นร้อยละ 43.2 ซึ่งการรับประทานปลาน้ำจืดดิบหรือสุกๆดิบๆเป็นความชอบส่วนตัว ร้อยละ 74.1 และการรับประทานปลาน้ำจืดดิบหรือสุกๆดิบๆจะมีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ร่วมด้วย ร้อยละ 55.6 ระดับการรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดพยาธิใบไม้ตับในภาพรวม ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.25$, S.D.=0.55) ระดับการรับรู้ความรุนแรงของการเกิดพยาธิใบไม้ตับในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.00$, S.D. =0.39) ระดับการรับรู้ประโยชน์ของการป้องกันพยาธิใบไม้ตับในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.18$, S.D. =0.58) ระดับการรับรู้อุปสรรคของการป้องกันพยาธิใบไม้ตับในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.23$, S.D. =0.63) พฤติกรรมการป้องกันพยาธิใบไม้ตับอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.30$, S.D. =0.49) ด้านความสัมพันธ์ พบว่า การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคพยาธิใบไม้ตับ ($r = 0.52$, P-value <0.001) การรับรู้ความรุนแรงของการเกิดโรคพยาธิใบไม้ตับมาก ($r = 0.63$, P-value =0.001) การรับรู้ประโยชน์ของการป้องกันโรคพยาธิใบไม้ตับ($r = 0.78$, P-value <0.001) การรับรู้อุปสรรคของการป้องกันโรคพยาธิใบไม้ตับ ($r = 0.74$, P-value <0.001) มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันพยาธิใบไม้ในตับของประชาชนในเชิงบวกกับพฤติกรรมการป้องกันพยาธิใบไม้ตับ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ดังนั้นจึงควรสร้างความตระหนักในแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพให้กับประชาชนเพื่อให้ประชาชนมีแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพที่ดีซึ่งจะนำไปสู่การมีพฤติกรรมการป้องกันพยาธิใบไม้ในตับที่ดีด้วย

คำสำคัญ : แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ, พฤติกรรมการป้องกันพยาธิใบไม้ตับ

Health Belief Model and Liver Fluke Prevention Behaviors of People in Ban Somboon Sub-district Health Promoting Hospital, Khukhan District, Sisaket Province

Veerawat Rasamee

Abstract

The purpose of this study was to study the relationship of the health belief pattern and the liver fluke prevention behaviors of the people in Ban Somboon Sub-District Health Promoting Hospital. Data were collected using questionnaires in a sample of 120 people obtained by simple random sampling during September 2023. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation and Pearson's Product Moment Correlation Coefficient

The study found that The subjects were male. accounted for 53.6 percent, age between 50 - 59 years, 35.2 percent, average age 47.95 years, S.D.=10.66 years, lowest age 19 years, highest age 65 years, marital status, 79.2 percent, was the head of the family 52.0 percent, the highest education level Elementary school, 67.20 percent, most of them are engaged in agriculture 82.4 percent had never had a history of liver fluke eggs detected. 81.6% of those who had ever detected liver fluke eggs were treated by seeing a doctor. 73 percent of the subjects had eaten raw scaly freshwater fish or undercooked Representing 43.2 percent, eating raw or undercooked freshwater fish was a personal preference for 74.1 percent and eating raw or undercooked freshwater fish would involve drinking alcohol with 55.6 percent. The risk perception level of overall liver fluke incidence was at a moderate level ($\bar{x} = 2.25$, S.D. = 0.55). 0.39) The level of perceived severity of liver fluke incidence in general was at a moderate level. ($\bar{x} = 2.00$, S.D. =0.39) The level of perceived benefits of liver fluke prevention in general was at a moderate level. ($\bar{x} = 2.18$, S.D. =0.58, level of perceived obstacles of liver fluke prevention in overall is at medium level ($\bar{x} = 2.23$, S.D. =0.63) Liver fluke prevention behavior was at a moderate level ($\bar{x} = 2.30$, S.D. =0.49). In terms of relationship, it was found that the perceived risk of liver fluke disease ($r = 0.52$, P-value <0.001) and the perceived severity of liver fluke disease ($r = 0.63$, P-value = 0.001).), perceived benefits of liver fluke prevention ($r = 0.78$, P-value < 0.001), perceived barriers to liver fluke prevention ($r = 0.74$, P-value < 0.001).

There was a positive correlation with the liver fluke prevention behavior of the people with the liver fluke prevention behavior. at the statistical significance level of 0.05. Therefore, public awareness of the health belief pattern should be created so that people have a good health belief pattern that will lead to good liver fluke prevention behaviors. Too

Keywords: health belief model, Liver fluke prevention behavior